

що впливають з концепції сталого розвитку: оцінювання сталості розвитку за допомогою критеріїв та індикаторів, системи екологічного менеджменту, стале промислове виробництво і більш чисте виробництво, стале сільське господарство, стале лісокористування, стале землекористування, стале споживання, сталі громади, ринки послуг екосистем. Існування широкої мережі міжнародних організацій (напр. Всесвітня рада підприємців зі сталого розвитку (WBCSD) – коаліція зі 150 компаній) створює відповідні інституційні передумови.

Впродовж усього свого існування концепція сталого розвитку передбачала певний плюралізм і серед її прихильників розходились думки стосовно того, який із трьох основ (економічної, соціальної чи екологічної) потрібно приділити найбільшу увагу. Немає сумнівів, що традиційна економіка зайшла у кризову ситуацію саме тому, що вона ігнорує інші дві опори розвитку. Таким чином, "зелена економіка" – це той вимір суспільної діяльності, який веде нас у напрямі до сталого розвитку. Що ж нового? Можливо, найбільш істотна відмінність полягає саме у визнанні того факту, що ефективне функціонування економіки є необхідною передумовою для забезпечення двох інших опор сталості. "Зелена економіка", як форма організації економічної діяльності людства, має закласти фундамент для вирішення проблем соціальної маргіналізації і руйнування довкілля. Водночас у "зеленій економіці" дії, вжиті для досягнення економічних цілей, також заздалегідь соціально й екологічно спрямовані, так само, як і дії, вжиті для вирішення соціальних і екологічних проблем, спрямовані на те, щоб зміцнювати і розвивати економіку.

Література

1. Велз С. Посіви Пандори: Непередбачена ціна цивілізації / Спенсер Велз : пер. з англ. та наук. ред. Т. Цимбал. – К. : Вид-во " Ніка-Центр", 2011. – 240 с.
2. Екологічна Конституція Землі. Методологічні засади / за ред. акад. НАН України, д-ра екон. наук, проф. Ю.Ю. Туниць. – Львів : РВВ НЛТУ України, 2011. – 440 с.
3. Концептуальные подходы к формированию Green Economy в Узбекистане. Центр экономических исследований (ЦЭИ), Программа развития Организации Объединенных Наций (ПРООН). – Ташкент, 2011. – 64 с.
4. Best Ideas of 2011: Green Economy and Green Growth. [Electronic resource]. – Mode of access <http://www.nextbillion.net/blog/the-best-ideas-of-2011-green-economy-and-green-growth>.
5. Grenelle de l'Environnement. [Electronic resource]. – Mode of access <http://www.legrenelle-environnement.fr/-Version-anglaise-.html?rubrique33>.
6. Ellis, Erle C. 2008. "Putting people in the map: anthropogenic biomes of the world / Erle C. Ellis, and N. Ramankutty // *Frontiers in Ecology and the Environment*. – Vol. 6(8). – P. 439-447.
7. Ellis, Erle C., // The planet of not return. *Breakthrough Journal*. – No. 2 / fall 2011.
8. Overview of the Republic of Korea's national strategy for green growth. Prepared by the United Nations Environment Programme as part of its Green Economy Initiative. April 2010. [Electronic resource]. – Mode of access http://www.unep.org/PDF/PressReleases/201004_unep_national_strategy.pdf.
9. Rockstrom, Johan, et al. 2009. A safe operating space for humanity. *Nature*. 461(7263). – P. 472-475.
10. Steffen, Will. The Anthropocene: From Global Change to Planetary Stewardship, *AMBIO* (2011) 40. – P. 739-761.
11. Barreiro, Virginia, M. Hussels, B. Richards. On the Frontiers of Finance: Scaling up Investment in Sustainable Small and Medium Enterprises in Developing Countries, August 2009. [Electronic resource]. – Mode of access <http://www.wri.org/publication/frontiers-of-finance>.

Соловий І.П. Политический курс "зеленой экономики" в контексте переосмысления и реализации идей устойчивого развития

Рассмотрены глобальные экологические вызовы с точки зрения ответственности человечества в эпоху антропоцена. Изложена сущность и тенденции формирования глобального "зеленого" курса экономики. Проанализирован международный опыт внедрения инноваций "зеленой экономики", рассмотрены ее преимущества как средства достижения устойчивого развития.

Ключевые слова: антропоцен, "зеленая экономика", новый "зеленый" курс, устойчивое развитие.

Soloviy I.P. Political course of the green economy in the context of re-imagining and implementing the ideas of sustainable development

The global environmental challenges analyzed through the prism of human responsibility in the age of Anthropocen. The core principles and tendencies of new green course of economy are presented. International experience of the green economy innovations implementation and advantages of its realization as sustainable development tools have been analyzed.

Keywords: Anthropocen, green economy, new green course, sustainable development.

УДК 338.24 Доц. О.Б. Ватченко, канд. екон. наук; ст. викл. В.М. Льченко – Дніпропетровська державна фінансова академія

МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

Розглянуто підходи сучасних науковців до формування механізму соціально-економічного розвитку регіонів, а також етапи реалізації стратегії, які сприяють їх сталому розвитку. Запропоновано власне бачення механізму забезпечення сталого розвитку регіонів.

Ключові слова: соціально-економічний розвиток, сталий розвиток, регіон, механізми розвитку, стратегія сталого розвитку, складові механізму сталого розвитку регіону.

Вступ. Існує думка, що в найближче десятиліття станеться нова наукова революція, яка буде характеризуватися "зрушенням від "індивідуалістичної" неокласики до "колективістської" концепції інституціоналізму та економічної глобалістики" [1].

У провідних економічних державах спостерігається поступова трансформація традиційних індивідуалістичних цінностей, виходячи з концепції сталого розвитку суспільства, яка об'єднує економічну, соціальну і екологічну складові. У суспільстві формується новий підхід до вирішення соціальних проблем, відбувається посилення державного та міждержавного планування, із залученням до процесу прийняття рішень все більшої кількості зацікавлених сторін для гармонізації інтересів різних соціальних верств.

Для розбудови в Україні демократичного суспільства та соціально орієнтованої ринкової економіки особливого значення набуває механізм впровадження сучасної моделі сталого розвитку, що створює передумови набуття Україною повноправного членства в Європейському Союзі.

Метою дослідження є удосконалення механізму забезпечення сталого розвитку регіонів України.

Виклад основного матеріалу. Для формування умов сталого розвитку країни необхідно зосередитися на реалізації таких пріоритетних складових, як:

- економічна – передбачає ефективне використання всіх видів ресурсів, орієнтованих на зниження або усунення тиску на природні екосистеми;
- екологічна – як шлях відновлення первинної якості стану природного середовища до рівня, що не шкодить здоров'ю людини і природним екосистемам, збереження його на цьому рівні, досягнення його максимально можливого поліпшення;
- соціальна, яка передбачає підвищення добробуту і якості життя людини, бо саме людина виступає глибинною причиною всіх змін у суспільстві.

Зосередження на цих складових сприятиме посиленню координації дій органів державної влади, неурядових структур, підприємств різних форм власності під час вирішення проблем охорони довкілля та структурної перебудови економіки.

Екологічну складову сталого розвитку доцільно розглядати через її вплив на соціальну сферу, тому що негативні екологічні небезпеки безпосередньо перетворюються саме в соціальні негаразди. У пошуку оптимального співвідношення між економічною та соціальною сферою доцільно використовувати принцип, запропонований В.Г. Трегубчуком, згідно з яким "жодні економічні вигоди не можна визнати доцільними, якщо зростають показники захворюваності, інвалідності та смертності населення, погіршується його фізичне і психічне здоров'я" [2].

Для втілення в життя стратегії сталого розвитку регіонів необхідно мати такий механізм, який спирається на внутрішні й зовнішні економічні інтереси країни та регіонів, адже центральною рушійною силою будь-якої держави є регіони і тільки комплексність розвитку дає змогу забезпечити прогрес у кожній ланці господарства і життєдіяльності людей. Економічна стратегія будь-якої держави визначає трансформацію пріоритетів і механізмів державного втручання в економіку регіонів для реалізації його стратегічних цілей на довгостроковий період.

У працях З.С. Варналія, Я. Генціаж, З.В. Герасимчук, Т.Л. Желюка, Т.Л. Миронової, Н.Р. Нижник, Г.В. Саєнка, Д.М. Стеценка, В.М. Трегубчака запропоновано окремі механізми, впровадження яких сприяє вдосконаленню соціально-економічного розвитку регіонів, а саме: механізм економічного регіонального розвитку [3]; організаційно-економічний механізм формування стратегічних напрямів розвитку регіонів [4]; організаційний механізм формування стратегії соціально-економічного розвитку регіону [5]; механізм управління процесами соціально-економічного розвитку регіону [6, 7]; механізм розроблення та реалізації прогнозних та програмних документів економічного і соціального розвитку регіонів [8]; механізм реалізації стратегії [9]; механізм регулювання процесів стратегічного планування суб'єктів господарювання, що реалізують стратегію [10]; механізм підвищення конкурентоспроможності регіону [11].

Проаналізувавши запропоновані механізми, можемо зазначити, що вони забезпечують розвиток одного напрямку в регіоні і не охоплюють всю систему загалом. Це гальмує формування ефективної економіки та її перехід до сталого розвитку. Крім того, механізм сталого розвитку будь-якого регіону має вписуватися в національну і світову стратегію розвитку, тому ієрархія цілей стратегії така, що світові цілі не можна безпосередньо відтворити в регіоні – їх можна тільки певним чином співвіднести між собою.

Ми вважаємо, що в загальному механізмі стратегії сталого розвитку регіону його дієвість забезпечена такими напрямками розвитку регіону, як: правові, організаційні, фінансові, економіко-інноваційні, соціальні, екологічні та інформаційні (рис).

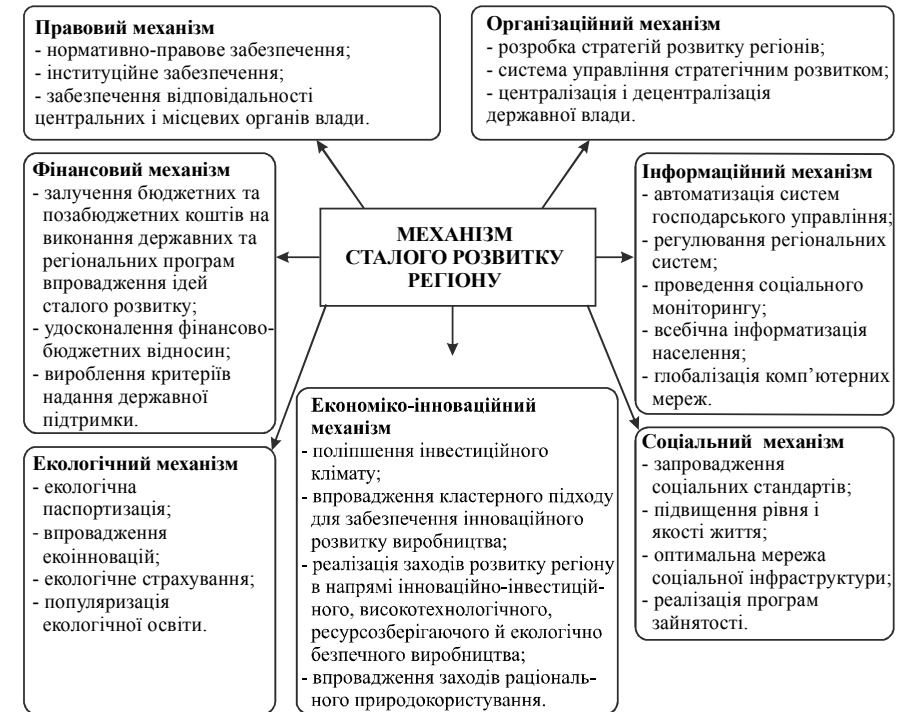

Рис. Структура механізму забезпечення сталого розвитку регіону

Формування правового механізму для забезпечення сталого розвитку регіону можливе за умов створення необхідної нормативно-правової бази, що регламентує взаємне представництво інтересів та розмежування повноважень між центральними та місцевими органами виконавчої влади й органами місцевого самоврядування; за наявності системи правових відносин, яка б запобігала дискримінації громадян у різних аспектах суспільного життя та перетворила б Україну на дійсно правову державу. Задля цього необхідно адаптувати національне законодавство з питань регіональної політики до світових норм і стандартів.

Нормативно-правовою базою для розроблення регіональних стратегій розвитку в Україні є Конституція України, Закони України "Про місцеве самоврядування в Україні", "Про місцеві державні адміністрації", "Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України", Концепція державної регіональної політики, відповідні акти Президента України та Кабінету Міністрів України, нормативні акти органів влади Автономної Республіки Крим, центральних та місцевих органів виконавчої влади та місцевого самоврядування відповідного регіону. Стратегії регіонального розвитку пов'язані з такими важливими і складними процесами, як формування ринкових відносин, розвиток нових форм власності, пріоритетний соціальний розвиток, екологічний стан та демографічна ситуація та ін. Основні пріоритетні напрямки розвитку країни відображені у Державній стратегії регіонального розвитку, яка є основою для формування регіональних стратегій [12].

Шляхи забезпечення стійкого економічного зростання, утвердження інноваційних технологій розвитку та соціальної переорієнтації економічної політики визначені у Посланні Президента України до Верховної Ради України "Європейський вибір. Концептуальні засади стратегії економічного та соціального розвитку України на 2002-2011 роки" та Стратегії економічного та соціального розвитку України (2004-2015 роки) "Шляхом європейської інтеграції", схваленої Указом Президента України від 28.04.2004 № 493/2004. Одним із останніх законодавчих документів, яким потрібно керуватися під час розроблення регіональних стратегій є Програма економічних реформ на 2010-2014 рр. "Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава", розроблена Кабінетом економічних реформ при Президентіві України. Вона охоплює широкий набір стратегічних перетворень за п'ятьма напрямками [13]:

1. Створення базових передумов економічного росту через утримання низького рівня інфляції, стабілізації державних фінансів і створення стійкої фінансової системи.
2. Формування режиму максимального сприяння бізнесу шляхом зменшення втручання держави в економіку, зниження адміністративних бар'єрів для його розвитку, модернізації податкової системи й поглиблення міжнародної економічної інтеграції України.
3. Модернізація інфраструктури й базових секторів шляхом усунення установлених структурних проблем в енергетичній, вугільній, нафтогазовій галузях і ЖКГ, а також розвитку транспортної інфраструктури й ринку землі. Перехід від дотацій до самоокупності виробництва й соціальних послуг.
4. Збереження й розвиток людського й соціального капіталу шляхом підвищення ефективності й стабільності соціального захисту, поліпшення якості й доступності освіти й медичного обслуговування.
5. Підвищення ефективності державного управління шляхом реформування державної служби й виконавчої влади.

Зараз потужний розвиток економіки можливий за умов її інноваційної спрямованості, коли, поряд із врахуванням специфічних особливостей країни та національного менталітету, вона стане економічною основою для вирішення економічних, соціальних і екологічних проблем у суспільстві, а також зниження диференціації населення та усунення бідності. Тому економіко-інноваційний механізм передбачає застосування такої сукупності заходів, які б найефективніше сприяли подоланню проблем і спрямовували розвиток регіону в напрямі інноваційно-інвестиційного, високотехнологічного, ресурсощадного й екологічно безпечного виробництва. Розроблення механізму регулювання розвитку інновацій повинне базуватися на системному програмному підході, що дає змогу комплексно підійти до врахування вимог ринку, особливостей розвитку та функціонування певних територій, забезпечити цільову мобілізацію наявних ресурсів, виробити систему дієвих заходів із регулювання та підтримання інноваційного розвитку в регіоні. В умовах фінансової нестабільності найпроблемнішим структурним елементом інноваційного потенціалу регіону є фінансово-кредитна система, яка повинна охоплювати: сукупність джерел надходження грошових засобів в інноваційну сферу; механізм акумулювання грошових надходжень; механізм оцінювання ефективності інвестицій в інновації; механізм контролю за використанням інвестиційних ресурсів [14]. Також необхідно визначити пріоритети розвитку промислового й аграрного комплексів, бо саме вони мають стати основою розбудови регіональної економіки. Перевага має надаватися тим діючим підприємствам, які орієнтуються на випуск наукомісткої, екологічно безпечної продукції, використовують сучасні технології, насамперед ресурсощадні.

Економіко-інноваційний механізм та врегулювання ринкових відносин мають бути спрямовані на раціональне природокористування, зниження навантаження на екосистему, залучення бюджетних та позабюджетних коштів на виконання державних та регіональних програм впровадження ідей сталого розвитку.

Організаційний механізм сталого розвитку регіону необхідно запровадити такий, щоб територіальні органи були зацікавлені в ефективній роботі всіх підприємств території, незалежно від форми власності, а останні мали відчутну віддачу від комплексності розвитку. Організаційне забезпечення реалізації стратегії передбачає нову систему управління стратегічним розвитком, створення цільової організаційної структури – міжвідомчого органу з реалізації стратегії, покликаної забезпечити консолідацію зусиль різних рівнів управління, приватного сектору і громадськості, а також контроль за реалізацією стратегії з боку перерахованих сторін. Тому ключовою проблемою є поєднання централізації і децентралізації державної влади. На цьому етапі актуальність питання зумовлена необхідністю оптимального розмежування повноважень між центром і органами місцевого самоврядування, що є важливою умовою ефективного реалізації державного керування.

Важливим аспектом фінансового механізму є удосконалення фінансово-бюджетних відносин між центром і регіонами, вироблення критеріїв і механізмів надання державної підтримки, виконання завдань та пріоритетні

напрями стратегії фінансуватимуться за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, а також інших джерел. Під час фінансування заходів з реалізації стратегії усі виконавці повинні забезпечити виконання запланованих завдань з максимальною результативністю та ефективністю у їх використанні.

Пріоритетним є формування фінансових джерел на основі державно-приватного партнерства. Державна фінансова підтримка регіонального розвитку розглядається як одночасне фінансування з державного та місцевого бюджетів. При цьому обсяг коштів з місцевих бюджетів має не зменшуватися у разі фінансування визначених державою пріоритетів у регіональному розвитку. Частка участі місцевих бюджетів у реалізації стратегії визначатиметься з урахуванням рівня соціально-економічного розвитку регіону.

Соціальний механізм має сприяти створенню умов для підвищення рівня і якості життя населення регіону через запровадження соціальних стандартів, формування оптимальної мережі закладів соціальної інфраструктури, спрямування інвестицій у їх подальший розвиток і підвищення якості послуг. Індикаторами соціальної орієнтації розвитку регіону треба вважати динаміку реального рівня споживання соціальних благ, народжуваність і смертність, фізичне та духовне здоров'я населення, тривалість життя тощо. Соціально орієнтований регіональний розвиток потребує також нагального створення у регіонах нових робочих місць і реальної реалізації регіональних програм зайнятості. Соціальну орієнтацію регіонального розвитку треба оцінювати і забезпечувати з урахуванням ідей сталості та збалансованості. До основних функцій цього механізму в контексті усталення темпів економічного зростання регіонів України належать: поліпшення якості вирішення гострих соціальних проблем (зокрема проблем ринку праці, забезпечення вертикальної соціальної мобільності населення, адаптації в суспільстві молоді); подальший розвиток ринків послуг соціального призначення, зокрема в частині диверсифікації форм надання та оптимізації доступу до них, а також "мереж знань"; підвищення внеску освіти і науки в модернізацію економіки шляхом формування системи безперервної освіти, актуалізації змісту й оптимізації структури професійної освіти, задоволення потреб господарського комплексу в кваліфікованих кадрах фахівців і робітників, розвитку наукових досліджень прикладного спрямування, елементів і цілісних територіальних систем інноваційного господарювання (регіональних освітньо-науково-виробничих кластерів); створення умов та ефективних механізмів утвердження відкритого громадянського суспільства [15].

Запровадження екологічного механізму передбачає збереження екологічної рівноваги, бо, "за оцінкою фахівців, природа може "витримати" розвиток промислового виробництва у разі ігнорування екологічних аспектів не більше ніж 25 років, а надалі з'являються кризові явища у вигляді втрати лісів, спустошення, погіршення якості прісної води, втрати біологічного різноманіття" [16]. Необхідно запровадити законодавство з питань чіткого розмежування повноважень між рівнями влади у природоохоронній сфері.

Дійовими важелями екологічного механізму можуть стати: екологічне страхування як форма відшкодування збитків, заподіяних порушенням права

громадян на безпечно для життя та здоров'я довкілля, яке поширене у багатьох країнах ЄС; екологічна освіта, що охоплює популяризацію екологічної програми національного розвитку; сприяння розробленню й впровадженню екоінновацій; поліпшення інвестиційного клімату в регіоні, насамперед, за рахунок зниження екологічного ризику; удосконалення екологічної інфраструктури виробничої сфери; стимулювання системи екологічно орієнтованого підприємництва; організація взаємодії державних структур управління з науково-дослідними організаціями екологічної спрямованості в межах реалізації пріоритетних еколого-економічних проектів і ініціатив; екологізація процесів споживання й надання послуг, умов формування особистості й трудових ресурсів, типів і видів стандартів; екологічна паспортизація регіону.

Роль інформаційного механізму в забезпеченні сталого розвитку регіону полягає у формуванні та застосуванні спеціалізованих комп'ютерних програм для ефективного внутрішнього управління регіоном, у подальшому розвитку інформаційних технологій і систем для надання інформації щодо багатоваріантних аспектів функціонування економіки регіону, у всебічній інформатизації населення, в автоматизації систем господарського управління, глобалізації комп'ютерних мереж через Інтернет та використанні міжнародного досвіду інформаційного регулювання регіональних систем. Важливим фактором посилення інформаційно-аналітичного забезпечення сталого розвитку міста та району є проведення соціального моніторингу та складання паспорту, який розглядається як система безперервного стеження за ситуацією у кожному регіоні.

Висновки. Основа законодавчо-нормативної бази для забезпечення сталого розвитку регіонів сформована, хоча багато практичних питань потребують уточнення в процесі впровадження і передусім – забезпечення відповідальності центральних і місцевих органів влади за виконання програм.

Впровадження механізму стратегії сталого розвитку регіону полягає в забезпеченні збалансованого розвитку всіх сфер його економіки на основі виваженого використання ресурсів для вирішення економічних, соціальних та екологічних проблем. Особливу увагу при цьому потрібно приділяти вивченню ролі інновацій, складової управління, ефективній роботі всіх підприємств території, а також застосуванню соціальних гарантій та пільг для підвищення якості життя населення.

Література

1. Нуреев Р. Плоды просвещения / Р. Нуреев, Ю. Латов // Вопросы экономики : теорет. и научно-практ. журнал. – 2001. – № 1. – С. 100-116, С. 103.
2. Трегобчук В.М. Концепція сталого розвитку для України / В.М. Трегобчук // Вісник Національної академії наук України : загальнонауков. та громадсько-політичний журнал, 2002. – № 2. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.nbu.gov.ua/portal/All/ Herald/2002-02/7.htm>.
3. Регіони України: проблеми та пріоритети соціально-економічного розвитку : монографія / за ред. З.С. Варналія. – К. : Вид-во "Знання України", 2005. – 498 с.
4. Герасимчук З.В. Організаційно-економічний механізм формування та реалізації стратегії розвитку регіону : монографія / З.В. Герасимчук, І.М. Вахович. – Луцьк : Вид-во ЛДТУ, 2002. – 248 с.

5. Нижник Н.Р. Державне управління в регіонах України / Н.Р. Нижник // Вісник Української Академії державного управління при Президентові України : наук. журнал. – 2001. – № 2. – С. 425-434.

6. Желюк Т.Л. Планування соціально-економічного розвитку регіону (на прикладі Тернопільської області) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.02.03 – "Організація управління, планування і регулювання економікою" / Т.Л. Желюк / Київський національний економічний ун-т. – К., 2000. – 20 с.

7. Миронова Т.Л. Социально-экономическое развитие региона: диагностика и территориальное планирование : монография / Т.Л. Миронова. – Симферополь : Изд-во КРП "Крымучпедгиз", 2008. – 460 с.

8. Стратегія розвитку Закарпатської області: механізм реалізації стратегії. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.carpathia.gov.ua/ua/139.htm>.

9. Генціаж Я. Інституційні механізми регіонального розвитку України: шлях до майбутнього / Я. Генціаж, М. Гнидюк // Збірник наукових праць УАДУ. – К. : Вид-во УАДУ, 2002. – Вип. 2, ч. 1. – С. 66-73.

10. Саєнко Г.В. На шляху до сталого розвитку економіки: господарський механізм взаємодії / Г.В. Саєнко, О.О. Папайка. – Донецьк : Вид-во ДонДУЕТ ім. Туган-Барановського, 2005. – 928 с.

11. Стеченко Д.М. Інноваційна політика підвищення конкурентоспроможності економік регіонів України / Д.М. Стеченко // Теоретичні та прикладні питання економіки. – 2008. – № 24. – С. 114-119.

12. Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2015 року. Затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 21 липня 2006 р., № 1001.

13. Програма економічних реформ на 2010-2014 роки "Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава", розроблена Кабінетом економічних реформ при Президентові України.

14. Бутов А.М. Інноваційна діяльність регіону: теоретичний аспект / А.М. Бутов // Науковий вісник НЛТУ України : зб. наук.-техн. праць. – Львів : РВВ НЛТУ України. – 2009. – Вип. 19.13. – С. 160-166.

15. Богуш Л.Г. Рада по вивченню продуктивних сил України НАН України. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/en...5.../zbirnik_RE_1_56.pdf.

16. Миколайчук М.М. Особливості парадигми державного управління розвитком регіону / М.М. Миколайчук // Економіка будівництва і міського господарства. – 2009. – № 2. – С. 81-88.

Vatchenko A.B., Ilychenko V.N. Механизм обеспечения устойчивого развития регионов Украины

Рассмотрены подходы современных ученых к формированию механизма социально-экономического развития регионов, а также этапы реализации стратегии, которые способствуют их устойчивому развитию. Предложено собственное видение механизма обеспечения устойчивого развития регионов.

Ключевые слова: социально-экономическое развитие, устойчивое развитие, регион, механизмы развития, стратегия устойчивого развития, составляющие механизма устойчивого развития региона.

Vatchenko A.B., Ilychenko V.N. Ensuring mechanism of stable development of regions of Ukraine

The article deals with modern scientists' approaches of mechanism of socio-economic development of regions formation and phases of strategy realization that assists its stable development. Authors proposed their own vision of ensuring mechanism of stable development of regions of Ukraine.

Keywords: socio-economic development, stable development, region, development mechanism, stable development strategy, elements of mechanism of stable development of regions of Ukraine.

УДК 504*33+34 Доц. І.А. Дубовіч, канд. геогр. наук – НЛТУ України, м. Львів

СУЧАСНІ ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНІ ТА ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Звернено увагу на глобальні екологічні проблеми. Описано основні еколого-економічні та правові проблеми реалізації концепції сталого розвитку. Розглянуто екологізацію економіки як основний чинник формування сталого розвитку. Обґрунтовано актуальність і важливість активного й ефективного міжнародного еколого-економіко-правового співробітництва. Проаналізовано міжнародні конференції, які проводились під егідою ООН, присвячені умовам реалізації концепції сталого розвитку. Розглянуто важливість й актуальність теоретико-методологічної розробки і прийняття Екологічної Конституції Землі.

Ключові слова: сталий розвиток, екологічна економіка, екологічне право, екологізація економіки, екологічні проблеми, Організація Об'єднаних Націй, Екологічна Конституція Землі.

Постановка проблеми та її актуальність. Найбільш актуальними проблемами людства є прогресуюча деградація навколишнього природного середовища, виснаження природних ресурсів та екологічна небезпека. Наукові дослідження переконують, що неефективний розвиток економіки, нераціональне природокористування, негативні тенденції щодо забруднення довкілля дедалі посилюються. У зв'язку з цим охорона довкілля, екологічна безпека, радикальне поліпшення екологічної ("зеленої") економіки та еколого-правової ситуації стали для людства першочерговим завданням.

Внаслідок існуючих проблем взаємозв'язків між суспільством і природою, виникає потреба в удосконаленні теоретико-методологічної основи екологічної економіки й екологічного права, спрямованих на реалізацію концепції сталого розвитку.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Деякі теоретико-методологічні аспекти еколого-економічного та правового механізму, спрямованого на реалізацію концепції сталого розвитку, висвітлено в наукових працях українських (Ю.Ю. Туниці, Б.В. Буркинського, Л.Г. Мельника та ін.) та зарубіжних (Роберта Костанзи, Германа Дейлі, Джоша Фарлея та ін.) вчених. Проте досі немає розробленого наукового теоретико-методологічного підходу до еколого-економічного та еколого-правового механізму реалізації сталого розвитку на різних рівнях (глобальний, національний, регіональний та ін.), відсутні чіткі програми дій, спрямовані на реалізацію концепції сталого розвитку, належні природоохоронні механізми для забезпечення екологічних і економічних прав та обов'язків громадян та ін.

Метою цієї роботи є аналіз основних еколого-економічних та правових тенденцій, спрямованих на реалізацію концепції сталого розвитку.

Виклад основного матеріалу. Упродовж останніх десятиріч світова спільнота дедалі виразніше усвідомлює відповідальність людини за прогресуючу деградацію природного довкілля, виснаження природних ресурсів та екологічну небезпеку. Про це свідчить проведення під егідою Організації Об'єднаних Націй (ООН) низки важливих міжнародних конференцій та підписання ряду міждержавних угод у сфері охорони довкілля, забезпечення екологічної безпеки і раціонального використання та відтворення природних